

MEESTER BART
IK HOEF NIET OP TE LETTEN,
IK WEET ALLES AL
- L. 14 JAAR -

**LEBO
WSKI**

Lebowski Publishers, Amsterdam 2013

© Bart Ongering, 2013
© Lebowski Publishers, Amsterdam 2013
Omslagontwerp: Dog and Pony, Amsterdam
Auteursfoto: © Geert Snoeijer
Typografie: baqup

ISBN 978 90 4881 783 2

NUR 320

www.lebowskipublishers.nl
<http://meesterbart.tumblr.com/>

Lebowski Publishers is een imprint van Dutch Media Uitgevers bv.

Dit boek is ook leverbaar als e-book
ISBN 978 90 488 1825 9

‘Every person who will ever occupy a bed in a mental hospital, every parent, every professional, every criminal, every priest, was once in some teacher’s first grade. Somewhere, sometime, everyone in our society has known a teacher who might have influenced him or her. The teacher’s opportunity for impact is thus both broad and deep.’

F. Fuller, O. Brown and R. Peck.
Creating Climates for Growth

Voor Harrie Krijnen

Voorwoord

Lesgeven begint in mijn ogen bij luisteren. Door te luisteren naar mijn leerlingen probeer ik in de klas een klimaat te creëren waarin kinderen zichzelf kunnen zijn. Een plek waar kinderen gehoord en gezien mogen worden en dit daadwerkelijk ook zo ervaren. Dit vind ik een belangrijke waarde. Ook luister ik naar de kinderen omdat ze, waar ze ook zijn, de meest fantastische uitspraken doen – uitspraken die een glimp van hun wereld laten zien.

Lesgeven in de Bijlmer zou volgens velen pittig, zwaar en heftig zijn. Zo ervaar ik het echter helemaal niet. Het maakt niet uit op welke school je lesgeeft, als docent gaat het erom hoe je je tot je leerlingen verhoudt. Het belangrijkste is dat je de leerlingen vertrouwt. Als er onderling vertrouwen is, voelen leerlingen zich veilig en kunnen ze zich bovendien uiten zoals zij willen.

De hele dag door hoor ik leerlingen praten en vaak komen er opmerkelijke uitspraken voorbij. Wijze, grappige en ontroerende uitspraken, maar ook uitspraken die hun soms volstrekt logische

denkwijze laten zien, die een treffend beeld geven van de taal die ze spreken of die juist hun kwetsbaarheid tonen.

Omdat de uitingen van kinderen mij vaak op de een of andere manier raken, ben ik ze gaan opschrijven, eerst in een schriftje, later op mijn blog en op Facebook.

In dit voorwoord wil ik je in vogelvlucht meeneemen langs een aantal uitspraken, van de allereerste tot het moment dat een leerling mijn blog voor het eerst las.

Wat was het dat mij zo raakte aan de uitspraken? In welke context vonden ze plaats? Dit boek biedt mij de kans om de quotes in een bredere context te plaatsen en belangrijker: het is een manier om jou mee te nemen in de momenten die ik ervaar in het klaslokaal, op de gang of op het schoolplein.

Het was voorjaar, het begon al warmer te worden en de leerlingen verkozen het schoolplein boven de pauzeruimtes binnen. Ze hadden net pauze gehad en uitgelaten druppelden ze in groepjes weer naar binnen. Een van mijn leerlingen kwam enthousiast naar me toe en vroeg doodleuk:

Meester, heeft u zelf? Mijn gezicht is krokant.

Met een grote glimlach vertelde ik haar dat ik he-

laas geen zelf voor haar had en ik stelde voor dat ze het aan haar klasgenoten zou vragen. Tegelijkertijd voelde ik direct de behoefte om deze uitspraak op te schrijven, en een paar seconden voordat de les begon vond ik nog gauw een plekje in mijn agenda. De rest van de klas had inmiddels z'n jas opgehangen en plaatsgenomen in de kring, waar wij elke les in beginnen.

Een paar dagen later kwam ik de uitspraak ineens weer tegen in mijn agenda. Omdat ik er opnieuw door geraakt werd, besloot ik de tekst te delen via mijn profiel op Facebook. Er werd met enthousiasme gereageerd op deze post en ik kreeg van mijn vrienden zelfs de vraag of ik dit niet vaker wilde doen. Ik besloot me nog meer open te stellen voor dat wat de leerlingen zeiden.

Een paar lessen later bijvoorbeeld, zouden alle kinderen een boek meenemen om een uurtje te lezen. Ik was benieuwd met wat voor boek ze aan zouden komen en omdat er altijd het risico is dat ze vergeten een boek mee te nemen, had ik een stapeltje achter de hand. De ene leerling zat netjes recht op aan tafel, terwijl een andere een plekje tegen de muur gebruikte om even languit te kunnen zitten. Ik vind alles goed; ik ben al blij dat er überhaupt zo goed wordt gelezen. Vlak nadat de leerlingen waren begonnen met lezen, kwam een van hen naar me toe.

Meester Bart, ik heb geen boek bij me.

Wat ga je lezen dan?

Gedachten, meester

Wat kun je hier tegenin brengen? Ik vond het een hilarische uitspraak en daarnaast liet hij mij weer zien hoe puur en spontaan een kind kan reageren. Maar het was vooral de overtuiging waarmee de uitspraak gedaan werd die me trof, en die deed me besluiten de opmerking gauw te noteren.

Gaandeweg begonnen de dingen die leerlingen zeiden me steeds meer op te vallen. Meer en meer uitspraken kregen mijn aandacht en wanneer ik eraan dacht, schreef ik ze op. Inmiddels had ik voor een schriftje gezorgd waarin ik deze uitingen noteerde. Zo ook de dag na de kerstvakantie. Een van de leerlingen had het huiswerk niet gemaakt, en kwam naar me toe om dat te vertellen.

Waarom heb je het werk van voor de kerstvakantie niet bij je?

Ik dacht het is een nieuw jaar toch, dus heb ik voor alle vakken een nieuw schrift genomen. Maar opeens is het nog hetzelfde schooljaar.

Velen van ons kunnen zich de laatste dagen van de zomervakantie herinneren. De dagen waarop je weet dat je weer naar school moet en naar de stad

gaat om nieuwe schriften te kopen, zodat je het nieuwe schooljaar goed kunt beginnen. Deze leerling dacht misschien ook een nieuwe start te maken, niet doorhebbend dat het schooljaar gewoon doorloopt in het nieuwe kalenderjaar.

Ik was niet teleurgesteld in het feit dat ze haar gemaakte werk niet kon laten zien, toonde mijn begrip en complimenteerde haar voor haar inzet, die zij in mijn ogen al liet zien door met een ingepakte tas naar school te komen. Ik dacht na over datgene wat ze had gezegd en realiseerde me dat ze met de uitspraak eigenlijk veel meer zei dan in eerste instantie leek – en ik schreef de uitspraak op.

Lesgeven is veel meer dan de kinderen uitleg geven en vertellen wat je van hen verwacht. Soms is het nodig om te praten over hoe het met de kinderen gaat of wil ik mijn best doen om voor de leerlingen klaar te staan. Wat voor mij met name belangrijk is, is dat de kinderen met veel plezier naar school gaan en dat ze zich daar gezien voelen. Iedere leerling mag zichzelf zijn en dat probeer ik ook in mijn lessen uit te dragen: dat zij nog steeds kinderen zijn en dat ook mogen zijn.

Helaas hebben sommige leerlingen op het moment dat ze op de middelbare school komen al veel meegemaakt. Ik kan daar heel weinig aan veranderen, maar ik kan ze wel proberen te geven wat ik

denk dat ze dat op dat moment nodig hebben. Aandacht is iets wat eenieder verdient, en soms ben je als docent de eerste persoon die dit ook aan de leerling geeft. De houding die ik wil aannemen zorgt ervoor dat leerlingen soms ontroerende uitspraken doen.

Meester. Als u ons als uw kinderen ziet, waarom geeft u ons dan nooit zakgeld?

Ik was onder de indruk van deze vraag van een leerling, en de gedachte dat een leerling dit zo voelt doet mij goed. Natuurlijk kan ik de kinderen geen zakgeld geven, maar ik wil hun wel de liefde geven die zij soms hard nodig hebben. Of het me ook echt lukt, weet ik niet maar ik doe hiertoe een poging, iedere dag weer.

Gaandeweg ben ik de uitspraken die ik opschreef vaker gaan delen met mijn familie en vrienden. Net als ik vonden zij de uitspraken bijzonder en leuk om te lezen. Sommige uitspraken blijven me altijd bij, vooral op het moment dat ze bij mij een gevoelige snaar raken. Een leerling deed de volgende uitspraak in een korte woordenwisseling die ze had met haar klasgenoot.

Soms ben ik een kind om van te haten, maar meestal kun je van me houden.

Hiermee laat ze zien dat ze goed naar zichzelf kan kijken en haar eigen gedrag kan reflecteren. Ze weet dat ze af en toe een verkeerde beslissing maakt, maar dat ze ook gewoon heel leuk kan zijn. Ze stelt zich ook kwetsbaar op en weet dat kinderen hier ook weer op kunnen reageren. Ik vertelde haar dat ze voor heel veel mensen spreekt. Ze voelde zich gewaardeerd – iets wat ik belangrijk vind.

De rol die je als mentor speelt geeft een andere dimensie aan het lesgeven. In de tijd dat ik mentor ben voel ik me toch deels verantwoordelijk voor de leerlingen die ik onder mijn hoede heb. In de mentorlessen bespreek ik veel zaken die op dat moment in de klas spelen, of worden er verhalen met elkaar gedeeld. Ook vind ik het belangrijk dat de leerlingen bepaalde waarden meekrijgen. Zo behandel ik ook perioden uit de geschiedenis, bijvoorbeeld de Tweede Wereldoorlog. Op een dag zou er tijdens de les een vrouw op bezoek komen die ging vertellen over haar ervaringen tijdens deze oorlog. Een van de vragen die een leerling stelde was:

Meester, ik denk dat ik iets verkeerd ga zeggen.
Maar als je je slecht kunt concentreren, kun je dan ook naar een concentratiekamp?

Natuurlijk werd er in de klas gelachen om deze vraag en ook ik hield mijn lach niet in. Maar ik was

trots op de leerling en op het feit dat hij voordat hij de vraag stelde had nagedacht óf hij vraag wel kon stellen. Met deze opmerking liet de leerling mij ook zien zich bewust te zijn van het feit dat hij soms moeite heeft bij de les te blijven.

Het lesgeven in de Bijlmer betekent lesgeven aan een multiculturele klas en ik vind het prachtig als de kinderen een eigen draai geven aan de taal die zij spreken. De straattaal die zij vaak gebruiken om zich te uiten is gebaseerd op de Nederlandse taal maar kent veel invloeden van onder andere het Surinaams en Papiaments.

Leerling 1: Meester, mag het raam open?

Leerling 2: Het is koud, hoor. Je ziet zon en direct je denkt is *fissa*.

De kinderen laten, wanneer zij in straattaal spreken, hun eigen roots zien en dat vind ik mooi. Ik vind het ook belangrijk om als docent mijn waardering te laten zien en doe dan ook mijn best te begrijpen wat ze precies bedoelen. Vaak worden woorden op een heel andere manier gebruikt en wordt de zinsbouw geheel anders. Mij gaat het vooral om de communicatie, en op het moment dat de ontvanger de boodschap ook begrijpt, is er weinig aan de hand. Natuurlijk probeer ik de kinderen ABN te leren, maar ik geef ze altijd de ruimte om op sommige

momenten in hun eigen taal met elkaar te spreken.

Leerlingen die ik in mijn klas heb zijn vaak flink aan het puberen. Ik geniet ervan om te zien hoe ze zich ontwikkelen en word geregeld aan mijn eigen puberteit herinnerd:

Meester, ik doe ‘kader’ omdat alle boeken saai zijn.
Gingen alle boeken over vrouwen, dan deed ik
nu vwo.

Deze uitspraak ontroerde me. De jongen had net de stap gemaakt van de onderbouw naar de derde klas. Hij was, zoals de meesten van zijn leeftijd, in de puberteit en daar komt natuurlijk de interesse voor mensen van het andere geslacht bij kijken. Tegelijkertijd kon ik erg lachen om zijn tijdloze uitspraak. Hij mag er van mij voor uitkomen dat hij niet leest – dat is oké. Op een dag komt dat vast wel, en als het niet komt is dat ook goed.

Gaandeweg werd mij gevraagd of ik de uitspraken niet eens moest gaan bundelen, in de vorm van een blog of misschien wel in boekvorm. In het begin hield ik dit nog af, maar uiteindelijk ben ik begonnen met de blog waar ik de uitspraken en dialogen verzamelde. En naar aanleiding daarvan was daar opeens de aandacht van de media, waar ik helemaal niet op had gerekend. De kracht die het internet kan hebben, had ik een beetje onderschat.

Ik schrok dan ook toen een leerling mij vroeg:

Meester, bent u Meester Bart tumblr?

Toen ik deze uitspraak hoorde, wist ik dat de blog ook op school bekend aan het worden was. Ik had nooit lesgegeven aan deze leerling. Voor mij was dit het moment om de blog aan mijn klassen te laten zien. Ik vertelde de leerlingen dat ik af en toe uitspraken van hen noteerde. Bovendien heb ik het altijd belangrijk gevonden dat de leerlingen wisten dat ik sommige van hun uitspraken deelde met anderen. Openheid speelt hierin een belangrijke rol. De kinderen reageerden met veel enthousiasme en nu nog word ik er regelmatig op aangesproken, door kinderen die ik in mijn klassen heb, maar ook daarbuiten.

Ik krijg regelmatig de vraag of kinderen het er niet inmiddels om doen, dat ze expres dingen zeggen om op de blog van Meester Bart te komen. Maar zo zie ik het niet. Kinderen hebben zelf heel regelmatig niet door wat ze zeggen. Alleen de pure uitspraken, die vanuit de impulsiviteit van de leerlingen komen en recht uit hun hart afkomstig zijn, raken mij en wil ik graag bewaren.

De uitspraken van, en dialogen tussen de leerlingen op mijn blog en in dit boek zijn geanonimiseerd tot de beginletter van de voornaam en de leeftijd

van de leerling. Ik vind het niet nodig de naam erbij te vermelden en in welke klas ze zitten. Het is belangrijk dat de privacy van de leerlingen gewaarborgd wordt.

Ik hoop dat je met veel plezier de prachtige uitspraken die ik heb verzameld zult lezen, en dat je ziet hoe mooi het is om te horen wat onze kinderen eigenlijk zeggen, waar en op welk moment van de dag dan ook. Het is werkelijk een eer voor mij om de kans te hebben gehad deze uitspraken te bundelen en ik ben mijn leerlingen hier heel dankbaar voor.

Ik draag dit boek dan ook in de eerste plaats op aan de kinderen die ik in mijn klassen heb, maar eigenlijk aan alle kinderen die thuis, op school of elders zijn en de positieve aandacht van ons en van elkaar keihard verdienen.

Meester Bart

Meester, we zijn geen pubers. We zijn
ouderlijke kinderen.

- M, 12 jaar -

Je hebt nog niets geschreven?

Leerling: Ik schrijf met onzichtbare inkt, meester.

Waarom werk je niet wat meer door?

Leerling: Meester, ik kan niet schrijven. Mijn spier is door de helft.

Meester, denkt u dat de wereld nog
goed draait?

- G, 17 jaar -

Leerling: Ik kan niet bij gym zijn want ik heb een afspraak om elf uur voor stage.

Je maakt onder schooltijd een afspraak, is niet zo handig toch?

Leerling: Ik heb die afspraak niet gemaakt, dat deed die mevrouw.

Meester, mijn neus is verstopt. Mag ik
het ontstoppen?

- D, 15 jaar -

Meester, waarom worden mijn ogen
niet licht als ik in de zon kijk?

- C, 14 jaar -

Meester, u bent een schat van
een mens.

- J, 13 jaar -

Collega: Ik ben geboren in Groningen.

Leerling: Oh ik dacht al, u heeft zo'n country-accent.

- D, 15 jaar -

Meester. Als u ons als uw kinderen
ziet, waarom geeft u ons dan nooit
zakgeld?

- B, 12 jaar -